

Για μια πολιτικοποιημένη κοινωνία

Δρ Μάνος Δανέζης

Επίκουρος Καθηγητής

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ένα από τα βασικά αίτια της αποσάθρωσης των οργανωτικών δομών των πολιτικών σχηματισμών, είναι η ραγδαία απομαζικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας. Το φαινόμενο αυτό, καθώς και η έντονη, φαινομενικά, απραξία και σύγχυση της κοινωνίας των πολιτών, δεν αποτελούν περιστασιακά φαινόμενα, αλλά επακόλουθο μιας φοβερής επιτάχυνσης των παγκόσμιων εξελίξεων, που δεν άφησαν ανεπηρέαστη την ελληνική κοινωνία.

Αποτέλεσμα αυτών των κοινωνικών διαδικασιών είναι η αποσάθρωση των συγκεντρωτικών δομών οργάνωσης των κομμάτων, καθώς και η διαμόρφωση της ανάγκης μιας πολύμορφης, έως εξατομικευμένης έκφρασης μέσα σε αυτά. Χαρακτηριστικό της σημερινής κοινωνικής δομής, η οποία αντανακλάται στην δομή των πολιτικών σχηματισμών, είναι η σχηματοποίηση τριών μαζικών εκφράσεων, ή αναγκαιοτήτων.

Η μαζικοποιημένη έκφραση

Στην κοινωνική αυτή συνιστώσα συμμετέχουν πολίτες οι οποίοι βρίσκονται δυναμικά προσκολλημένοι στις μεθόδους οργάνωσης και έκφρασης της κοινωνίας του χθες. Μέσα στα πλαίσια της μαζικοποιημένης αυτής κοινωνικής ενότητας, οι συμμετέχοντες νιώθουν την ασφάλεια της πρωτογενούς μήτρας και βιώνουν τις μικρές χαρές μιας υποτυπώδους κοινωνικής προβολής και καταξίωσης, αναγκαίες παραμέτρους ψυχικής ισορροπίας στα πλαίσια της άξενης κοινωνίας μας.

Η ψευδαίσθηση μιας κοινωνικής ισότητας, που δημιουργείται μέσω πλαστών και κατευθυνόμενων δημοκρατικών διαδικασιών, δίνει τη δυνατότητα σε όλους, ασχέτως ποιοτικού ή ποσοτικού περιεχομένου, μιας κοινωνικής ανέλιξης μέσα σε ένα προκαθορισμένο σύστημα ελαστικών αξιών, που εύκολα προσαρμόζονται στις ανάγκες των πολιτικών σκοπιμοτήτων.

Οι πολίτες αυτών των κοινωνιών, περισσότερο από την υλοποίηση των αποφάσεων που παίρνονται μέσα στις διαδικασίες, ενδιαφέρονται γι' αυτές καθ' εαυτές τις διαδικασίες, θεωρώντας τες ως μέσον προσωπικής τους καταξίωσης, στα πλαίσια μιας παρακμασμένης οργανωτικής δομής.

Η εξειδικευμένη έκφραση

Στο πλαίσιο αυτής της κοινωνικής έκφρασης, συμμετέχουν οι πολίτες που συνειδητά, ή ασυνείδητα, βιώνουν την πραγματικότητα της μεταβατικής κοινωνικής περιόδου που διανύουμε.

Αρνούνται την ψευδαίσθηση της ισοπεδωτικής και απρόσωπης ισότητας των μαζικοποιημένων οργανωτικών δομών, αδυνατώντας [όμως να συλλάβουν τον ακριβή χαρακτήρα και το περιεχόμενο της κοινωνικής οργάνωσης του μέλλοντος. Χαρακτηριστικό φαινόμενο αυτής της κοινωνικής έκφρασης είναι η οργάνωση των μελών της σε κοινωνικές ομάδες εξειδικευμένου περιεχομένου, που ικανοποιεί τις εσωτερικές αναγκαιότητες και κλίσεις τους. Οι οικολογικές ή πολιτιστικές ομάδες, καθώς και οι ομάδες οι ασχολούμενες με φλέγοντα κοινωνικά θέματα, είναι γνωστό ότι πληθαίνουν συνεχώς, μετασχηματιζόμενες, με τον χρόνο, σε πολιτικούς σχηματισμούς που διεκδικούν ή καταλαμβάνουν κοινοβουλευτικές έδρες.

Η εξατομικευμένη έκφραση

Στην κοινωνική αυτή ομάδα, συμμετέχουν άνθρωποι που αρνούνται ολοκληρωτικά τα φθαρμένα οργανωτικά μοντέλα, και τα όποια υποκατάστατά τους, αναπτύσσοντας αυτόνομο λόγο και κοινωνική δράση. Ο χώρος αυτός, αγκαλιάζοντας πολίτες που έχουν θητεύσει επί μακρόν στις τάξεις των μαζικοποιημένων ή εξειδικευμένων εκφράσεων, αν και έχει κάθε πρόθεση και δυνατότητα να δράσει μέσα στο οργανωμένο κοινωνικό σύνολο, αρνείται η δράση και η κοινωνική του δυνατότητα, να γίνεται το μέσον εκμετάλλευσης από μέρους των μαζικοποιημένων πολιτών και πηγή διαίωξης των δομών μιας παρακμασμένης κοινωνίας. Η κοινωνική αυτή έκφραση μπορεί ν' ανεχθεί μόνο πολύ χαλαρές οργανωτικές δομές, ανάλογες εκείνων των επιστημονικών ενώσεων.

Σήμερα, διανύοντας μια περίοδο που τα κόμματα προσπαθούν να βρουν ένα νέο πιο σύγχρονο πρόσωπο, θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τους ότι, μια νέα πρόταση κοινωνικής οργάνωσης, που ίσως προτείνουν, αν θέλουν να αγγίξει την κοινωνία στο σύνολό της, και όχι να καλύπτει απλά την πρόσκαιρη πολιτική και κομματική σκοπιμότητα, θα πρέπει να εκφράζει και να ικανοποιεί τις αναγκαιότητες και των τριών κοινωνικών εκφράσεων που αναφέραμε.

Και ακόμα κάτι. Είναι κοινή πλέον η πίστη πως ήρθε η ώρα να αποτινάξει η κοινωνία μας τα τελευταία κατάλοιπα του πολιτικού και κομματικού αυταρχισμού. Ο αυταρχισμός αυτός δεν εκδηλώνεται μονάχα, όπως έχουμε συνηθίσει, μέσω του εξαναγκασμού και της υποταγής, αλλά συγχρόνως και μέσα από την υφαρπαγή της συναίνεσης με δημοκρατικοφανή μέσα και τον εξαναγκασμό του λαού σε μια παθητική αποδοχή των σκοπών και των μεθόδων υλοποίησης, που έχουν επιλέξει οι ηγεσίες. Και όλα αυτά μιας και ο λαός θεωρείται αιωνίως ανώριμος, ακατάλληλος και αναξιόπιστος να συμμετάσχει ουσιαστικά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.